

Als baguenys, també sovint, hi ha franges més o menys extenses de castanyeda. Seguint el curs de les rieres hi trobem el típic bosc de galeria amb predomini de la verneda, substituïda sovint per altres caducifolis com el pollancre, el plàtan, les acàcies, etc. Els freixes, els oms i els salzes són assidus acompanyants d'aquests fondals humits.

Com a cosa anecdòtica farem esment del boix, arbust gairebé inexistent a les Gavarres, llevat de la zona de Campdorà on hi és present. En els fondals del Celrà, als vessants de Montalt, prop de can Marcó, hi ha una petita clapa on hi creix amb molta ufana. També a Montnegre trobem una planta inusual a les Gavarres, l'espígol, que senyoreja per tota la zona calcària. Hem de dir que tots els boscos d'aquestes contrades han sofert una explotació excessiva i que els sectors on es pot trobar un bosc ben conservat són molt reduïts.

CONSTITUCIÓ DEL TERRENY.- Del llibre *L'organització de l'espai natural a les Gavarres*, de Maria Sala Sanjaume, en reproduïm els següents comentaris sobre la constitució litològica de la contrada:

"Els materials que constitueixen el massís de les Gavarres són gairebé tots de caràcter silícit i d'edat paleozoica.

A la meitat nord del massís, des de Quart a Palamós, trobem sobretot pissarres entre les quals apareixen petits afloraments de calcàries i quartzites; aquestes darreres, a causa de llur duresa, configuren els relleus escarpats dels Àngels. Les pissarres adquireixen gradualment un caràcter metamòrfic, el qual, des de Cassà fins a Calonge, forma la part meridional del massís. L'aurèola d'esquistos està situada a la part central de les Gavarres, s'allarga des de Quart fins a Calonge, i configura l'eix on es troben les altituds més notables. El granit, a més de constituir tota la part meridional occidental del massís, aflora en gran part entre Quart i Madremanya. Tot aquest conjunt és travessat per nombrosos dics de roques filonianes i efusives".

ELS ANTECEDENTS.- No hi ha cap referència a la zona de Quart-Llambilles sobre troballes del paleolític ni tampoc del neolític. El calcolític, que ha deixat una bona empremta a les Gavarres orientals, zona de Romanyà i de Fitor, amb nombrosos monuments megalítics, té escasses referències de l'existència d'aquests monuments a la banda occidental del massís. Nosaltres fem constar, com a curiositat, que en una roca situada al pas d'en Quintana, prop de la carretera Quart/Montnegre, hi ha unes quantes cassoles com les que es troben normalment en els megàlits esmentats. Els entesos tenen la paraula.

Les referències prehistòriques segures són molt més tardanes, pertanyen a l'època ibèrica. El municipi de Quart o, millor dit, dos dels seus agregats, tenen documentat un poblat ibèric. El de la Creueta, situat al puig d'en Rovira i el del Castellar de la Selva, sense que n'hagim pogut saber l'emplaçament. D'aquest darrer lloc, hem de dir que, mercès a la bona voluntat i amabilitat d'un veí de Quart, el Sr. Salvi Bonmatí, hem pogut localitzar una zona, al vessant SO del puig de Sant Martí, on hi ha uns petits trossos de paret seca amb tègules romanes i restes de ceràmica antiga. Esperem que ben aviat algun arqueòleg s'interessi per la qüestió

i pugui aclarir si són aquestes les restes que han donat nom a la contrada.

Suposem que, d'època més recent a l'anterior, són les tombes o el petit cementiri que també ens ha estat possible localitzar, mercès a un amable veí de Montnegre, el Sr. Narcís Riera. Aquest a la zona de Sant Mateu de Montnegre, prop de la carretera de "les Mateues", en un esquenall a llevant de l'anomenat clot del Purgatori. A la mateixa zona, més a llevant, al puig de Sangrinyol, en el vessant est, un amuntegament de pedres de forma rectangular evidencia una possible tomba; la localització la devem a un veí de Cassà, el Sr. Rafel Paradedà.

Seguint la cronologia de les cites històriques anotarem que l'església de Quart, dedicada a Santa Margarida, és d'origen romànic, va sofrir diverses modificacions els s. XVII i XVIII i quedà d'empeus, d'aquella època, la torre del campanar de planta quadrada que sembla pertànyer al s. XII.

Sant Martí del Castellar s'esmenta l'any 1279, per bé que l'església actual fou bastida al s. XVIII; la primitiva església preromànica, de planta rectangular, tenia la mateixa advocació i es troba situada al seu costat.

Sant Mateu de Montnegre consta com a lloc reial l'any 1698. La primitiva església transformada totalment pel cantó de llevant conserva encara elements preromànics que semblen pertànyer a formes arquitectòniques de final del s. X o principi del s. XI. Depenia d'aquesta parròquia l'església de Montnegre, dedicada a la Mare de Déu.

L'església de la Mare de Déu de Montnegre, que com s'ha dit depenia de la parròquia de Sant Mateu, era originàriament romànica. La seva nau fou reformada després de l'incendi de les Gavarres de l'any 1928. Sembla que es tracta d'un edifici de final del s. XI.

El Castell de Palol d'Onyar és documentat l'any 1350. Sembla però prou evident que l'església de Sant Sadurní era l'antiga capella del castell, esmentada ja l'any 1279. Això dona peu a pensar que la fortificació ja existia en el s. XIII. D'aquesta parròquia en depèn el proper veïnat de la Creueta.

L'etimologia del nom sembla provenir del llatí *quartum* referent-se a la quarta milla de distància a una ciutat. En aquest cas es tractaria de *Gerunda*.